

Krzysztof Jurek

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

ORCID: 0000-0003-4154-6416

email: krzysztofjurek1@onet.pl

Sprawozdanie z Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej

NA POGRANICZU NAUK.

PEDAGOGIKA I OŚWIATA WOBEC ALTERNATYW

(8.05.2025 r.)

Ósmego maja 2025 roku odbyła się konferencja *Na pograniczu nauk. Pedagogika i oświata wobec alternatyw*, zorganizowana przez Akademię Humanitas w Sosnowcu. Celem konferencji było stworzenie przestrzeni do interdyscyplinarnej refleksji nad współczesnymi wyzwaniemami pedagogiki i oświaty w kontekście alternatywnych nurtów, metod i koncepcji edukacyjnych. Wydarzenie miało na celu integrację środowisk naukowych reprezentujących różne dziedziny wiedzy, umożliwienie wymiany doświadczeń badawczych i praktycznych oraz wspólne poszukiwanie innowacyjnych rozwiązań w obszarze wychowania, kształcenia i organizacji systemów edukacyjnych. Konferencja stanowiła zachętę do krytycznej analizy tradycyjnych modeli edukacji oraz eksplorowania nowych perspektyw, które mogłyby wzbogacić i przekształcić praktykę pedagogiczną w zmieniającym się świecie. Spotkanie było platformą do refleksji nad przyszłością prawa cywilnego i rodzinnego w globalnym kontekście.

Konferencję uroczystie otworzył dr Mariusz Lekston, Jego Magnificencja Rektor Akademii Humanitas w Sosnowcu oraz przewodniczący obrad. W swoim wystąpieniu powitał wszystkich uczestników, prelegentów oraz zaproszonych gości, wyrażając wdzięczność za ich obecność. Podkreślił znaczenie interdyscyplinarnego dialogu naukowego na pograniczu pedagogiki i innych dziedzin wiedzy. Zwrócił uwagę na potrzebę poszukiwania alternatywnych dróg rozwoju współczesnej edukacji. Wskazał na rolę uczelni wyższych w inspirowaniu innowacyjnych rozwiązań w zakresie oświaty i wychowania. JM Rektor wyraził nadzieję, że konferencja stanie się impulsem do dalszych badań i wdrażania nowatorskich praktyk edukacyjnych. Zaznaczył również, że spotkanie to jest okazją do budowania mostów między teorią a praktyką pedagogiczną. W swoim przemówieniu życzył wszystkim uczestnikom owocnych obrad, inspirujących dyskusji i wartościowych doświadczeń. Wyraził wdzięczność organizatorom oraz partnerom konferencji za ich zaangażowanie i wsparcie. Oficjalnie ogłaszając rozpoczęcie konferencji, zachęcił do aktywnego udziału i otwartości na nowe idee.

Przewodnicząca Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk oraz przedstawicielka Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu prof. dr hab. Agnieszka Cybał-Michalska wygłosiła wykład zatytułowany *Nauczyciel jako kreator orientacji prorozwojowej i proaktywnej młodzieży w świecie permanentnej zmiany*. W swoim wystąpieniu podkreśliła, że współczesny nauczyciel odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu postaw młodych ludzi wobec dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości. Zwróciła uwagę na konieczność wspierania u uczniów orientacji prorozwojowej, ukierunkowanej na samodoskonalenie, innowacyjność i otwartość na zmiany. Podkreśliła, że edukacja powinna wzmacniać zdolność młodzieży do proaktywnego działania, odpowiedzialnego planowania swojej ścieżki życiowej i zawodowej oraz budowania odporności psychicznej. Prelegentka zaakcentowała, iż kluczowym zadaniem nauczycieli jest nie tylko przekazywanie wiedzy, ale również inspirowanie do krytycznego myślenia, kreatywności i samodzielności. Wskazała na potrzebę kształcenia kompetencji przyszłości takich jak elastyczność, innowacyjność i współpraca w różnorodnych środowiskach społecznych. Odniosła się także do wyzwań, jakie niesie dla edukacji era nieustannej zmiany, globalizacji

i przyspieszonego rozwoju technologii. Zwróciła uwagę na odpowiedzialność nauczycieli w procesie wspierania młodych ludzi w odnajdywaniu się w świecie niepewności i wielowymiarowych przeobrażeń społecznych.

Referat zatytułowany *Świat humanistyczny jako wyzwanie dla alternatywnej pedagogiki humanistycznej* Bogdana Suchodolskiego wygłosił ks. prof. dr hab. Marian Nowak z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. W swoim wystąpieniu zwrócił uwagę na aktualność idei Suchodolskiego w kontekście współczesnych przemian społeczno-kulturowych. Podkreślił, że pedagogika humanistyczna powinna odpowiadać na wyzwania świata opartego na wartościach człowieka, godności i wolności. Zaznaczył, że alternatywne podejścia edukacyjne muszą uwzględniać zarówno indywidualny rozwój jednostki, jak i jej odpowiedzialność za wspólnotę. Książę profesor odwołał się do myśli Bogdana Suchodolskiego, ukazując jego koncepcję jako inspirację dla nowoczesnych modeli wychowania. Podkreślił rolę edukacji w kształtowaniu postaw dialogu, zrozumienia i współpracy między ludźmi. Wskazał, że świat humanistyczny stawia przed pedagogiką zadanie nieustannego poszukiwania dróg integracji wartości duchowych i społecznych. Zwrócił także uwagę na konieczność odnowienia refleksji nad fundamentami wychowania w świecie dynamicznych zmian cywilizacyjnych. Jego wystąpienie zostało przyjęte z dużym uznaniem i stanowiło ważny głos w debacie nad przyszłością pedagogiki humanistycznej.

Wykład *Wychodzenie na pogranicza jako podstawowy kontekst alternatyw edukacyjnych* wygłosiła dr hab. Alina Wróbel, prof. Uniwersytetu Łódzkiego oraz Wiceprzewodnicząca Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk. W swoim wystąpieniu podkreśliła znaczenie pogranicza jako przestrzeni, w której rodzą się nowe idee, formy działania i innowacyjne rozwiązania pedagogiczne. Zwróciła uwagę, że przekraczanie tradycyjnych granic między dziedzinami wiedzy, kulturami i doświadczeniami jest niezbędne dla tworzenia skutecznych alternatyw edukacyjnych. Profesor Wróbel wskazała, iż wychodzenie na pogranicza pozwala lepiej odpowiadać na wyzwania współczesnego, zróżnicowanego świata. Podkreśliła, że otwartość, dialog i gotowość do redefiniowania własnych perspektyw są kluczowymi kompetencjami współczesnego pedagoga. Zaznaczyła także, że

edukacja alternatywna powinna inspirować do krytycznego myślenia i twórczego działania.

Następny referat, *Nauczanie doświadczalne a nauczanie transmisyjne: refleksja na temat własnych badań eksperymentalnych* wygłosiła prof. PhDr. Iveta Kovalčíková, PhD., Prešovská univerzita w Prešowie. W swoim wystąpieniu porównała dwie główne metody nauczania: podejście doświadczalne oraz transmisyjne, wskazując na ich zalety i ograniczenia. Zwróciła uwagę, że nauczanie doświadczalne, oparte na aktywnym uczestnictwie uczniów, stwarza szersze możliwości rozwoju kreatywności i krytycznego myślenia. Natomiast nauczanie transmisyjne, oparte na przekazywaniu wiedzy od nauczyciela do ucznia, może być skuteczne w przyswajaniu faktów i podstawowych informacji. prof. Kovalčíková omówiła wyniki swoich badań eksperymentalnych, które wskazują na efektywność metody doświadczalnej w kontekście długoterminowego przyswajania wiedzy. Podkreśliła, że kluczem do efektywnego nauczania jest połączenie obu podejść, dostosowując je do specyfiki przedmiotu i potrzeb uczniów. Jej wystąpienie wywołało ożywioną dyskusję, a uczestnicy konferencji podjęli refleksję na temat najlepszych praktyk w nauczaniu. W swoim przemówieniu prof. Kovalčíková zachęciła do dalszego poszukiwania innowacyjnych metod edukacyjnych, które będą odpowiadały wyzwaniom współczesnego świata.

Przedstawiciel Uniwersytetu Łódzkiego oraz Akademii Pedagogiki Specjalnej w Warszawie, prof. dr hab. dr honoris causa multi Bogusław Śliwerski wygłosił wykład zatytułowany *Polityka oświatowa wobec alternatywnej edukacji*. W swoim wystąpieniu podkreślił rolę polityki oświatowej w kształtowaniu ram dla alternatywnych systemów edukacyjnych, które mogą odpowiadać na różnorodne potrzeby uczniów. Zwrócił uwagę na konieczność elastyczności w podejściu do edukacji, aby mogła ona sprostać wyzwaniom współczesnego społeczeństwa. Prof. Śliwerski omówił wpływ polityki edukacyjnej na wprowadzanie innowacyjnych metod nauczania, które wychodzą poza tradycyjne modele szkoły. Podkreślił, że alternatywna edukacja powinna być wspierana przez odpowiednie regulacje prawne i finansowe, które umożliwią jej rozwój. Zauważył również, że polityka oświatowa musi uwzględniać różnorodność potrzeb edukacyjnych, aby zapewnić równy dostęp do jakościowej edukacji dla wszystkich uczniów. Jego wystąpienie,

transmitowane w formie audio-wideo, spotkało się z dużym zainteresowaniem uczestników konferencji, którzy podjęli ożywioną dyskusję na temat roli państwa w kształtowaniu edukacji alternatywnej.

Referat zatytułowany *Edukacja domowa w województwie śląskim* wygłosił dr hab. Tomasz Huk, prof. Uniwersytetu Śląskiego oraz wicekurator oświaty w Katowicach. W swoim wystąpieniu przedstawił aktualny stan oraz rozwój edukacji domowej w regionie, wskazując na jej rosnącą popularność wśród rodziców i uczniów. Podkreślił, że edukacja domowa stanowi alternatywę dla tradycyjnego systemu szkolnego, oferując większą elastyczność w dostosowywaniu procesu nauczania do indywidualnych potrzeb ucznia. Zauważył, że województwo śląskie, jako jedno z wiodących w Polsce, odnotowuje systematyczny wzrost liczby rodzin wybierających tę formę kształcenia. Dr Huk omówił również wyzwania związane z edukacją domową, takie jak zapewnienie odpowiedniego wsparcia merytorycznego oraz monitorowanie postępów uczniów. Zwrócił uwagę na rolę kuratoriów oświaty w nadzorowaniu tej formy edukacji, zapewniając zgodność z obowiązującymi normami i standardami. Prof. Huk podkreślił, że edukacja domowa, mimo wielu zalet, wymaga współpracy z instytucjami edukacyjnymi, aby uczniowie rozwijali pełen potencjał. Jego wystąpienie spotkało się z dużym zainteresowaniem, a uczestnicy konferencji podjęli dyskusję na temat przyszłości tej formy nauczania w kontekście zmieniających się potrzeb edukacyjnych społeczeństwa.

Wspólny referat pt. *Pedagogika troski w kontekście wyzwań współczesności* wygłosiły dr hab. Krystyna Maria Bleszyńska, prof. Pedagogium oraz dr hab. Małgorzata Orłowska, prof. Akademii WSB w Dąbrowie Górniczej. W swoim wystąpieniu zwróciły uwagę na rosnącą rolę pedagogiki troski w odpowiedzi na zmieniające się potrzeby społeczne, edukacyjne i emocjonalne młodych ludzi. Podkreśliły, że współczesna edukacja powinna kłaść nacisk na troskę o rozwój całego człowieka – zarówno intelektualny, jak i emocjonalny. Prof. Bleszyńska i prof. Orłowska wskazały, że pedagogika troski może stać się fundamentem w budowaniu relacji nauczyciel–uczeń, opartej na zaufaniu, wsparciu i zrozumieniu. Zauważyły, że w dobie kryzysów społecznych i globalnych wyzwań na nauczycielach spoczywa szczególna odpowiedzialność za kreowanie przestrzeni, w której uczniowie poczuć się bezpieczni i doceniani. Podkreśliły, że

troska powinna być obecna nie tylko w relacjach indywidualnych, ale także w szerszych systemach edukacyjnych, które promują solidarność i odpowiedzialność społeczną. W swoim wystąpieniu omówiły również wyzwania, przed którymi stoi pedagogika troski, m.in. potrzebę jej integracji z nowoczesnymi metodami edukacyjnymi. Wystąpienie prelegentek spotkało się z dużym uznaniem uczestników konferencji.

Referat zatytułowany *Szanse i zagrożenia w obszarze edukacji pozaformalnej* wygłosił dr Tomasz Warchoł z Uniwersytetu Rzeszowskiego. W swoim wystąpieniu podkreślił rosnącą rolę edukacji pozaformalnej w kształtowaniu kompetencji młodych ludzi, szczególnie w kontekście dynamicznych zmian społecznych i technologicznych. Zwrócił uwagę na jej potencjał w rozwijaniu umiejętności praktycznych, społecznych oraz emocjonalnych, kluczowych w dzisiejszym świecie. Dr Warchoł wskazał również na zagrożenia związane z brakiem formalnych struktur i regulacji, które mogą prowadzić do nierówności w dostępie do jakościowej edukacji. Zauważył, że edukacja pozaformalna wymaga współpracy z instytucjami edukacyjnymi, aby mogła pełnić swoją rolę w procesie wychowania. W swoim wystąpieniu podkreślił znaczenie odpowiedniego wsparcia i monitorowania tej formy edukacji, aby mogła ona przynieść rzeczywiste korzyści.

Referat zatytułowany *Obraz wymarzonego nauczyciela w perspektywie młodych ludzi jako most skierowany wobec drugiego człowieka* wygłosiła dr Jolanta Machowska-Goc z Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. W swoim wystąpieniu zwróciła uwagę na to, jak młodzi ludzie postrzegają wymarzonego nauczyciela, który nie tylko przekazuje wiedzę, ale przede wszystkim buduje relacje oparte na zaufaniu i szacunku. Machowska-Goc podkreśliła, że w oczach uczniów nauczyciel powinien pełnić rolę mostu łączącego ich z szerszym światem, być mentorem i przewodnikiem w drodze do samodzielności. Zauważyła, że młodzież oczekuje od nauczycieli nie tylko kompetencji zawodowych, ale także empatii, zrozumienia i autentyczności. Autorka wskazała na wagę budowania relacji, które sprzyjają otwartości, współpracy i zrozumieniu między nauczycielem a uczniem. Zwróciła również uwagę na to, jak ważne jest, aby nauczyciel potrafił reagować na indywidualne potrzeby młodych ludzi i umiejętnie towarzyszył im w procesie rozwoju. Wystąpienie dr Machowskiej-Goc spotkało się

z dużym zainteresowaniem i pobudziło do refleksji nad tym, jak współczesny nauczyciel może stać się pomostem, który prowadzi młodzież ku pełniejszemu zrozumieniu siebie i innych.

Dyrektor Publicznej Szkoły Podstawowej Jezuitów w Mysłowicach ks. Mateusz Janyga SJ wygłosił referat pt. *W poszukiwaniu edukacji holistycznej – na przykładzie przedszkola i szkoły podstawowej jezuitów w Mysłowicach*. W swoim wystąpieniu przedstawił koncepcję edukacji holistycznej, która uwzględnia rozwój ucznia na wszystkich poziomach: intelektualnym, emocjonalnym, społecznym i duchowym. Ks. Janyga opisał, jak w przedszkolu i szkole podstawowej prowadzonej przez jezuitów stawiają na indywidualne podejście do każdego dziecka, integrując wartości edukacyjne z duchowością. Podkreślił, że edukacja holistyczna nie ogranicza się jedynie do przekazywania wiedzy, ale kładzie też duży nacisk na rozwój osobowości uczniów i ich relacji z innymi. Zauważył, że kluczowym elementem tej edukacji jest wychowanie do wartości takich jak odpowiedzialność, szacunek i solidarność. Ks. Janyga podkreślił również rolę nauczycieli jako mentorów, którzy pomagają uczniom odkrywać ich talenty i pasję. Wystąpienie zostało przyjęte z dużym zainteresowaniem, a uczestnicy konferencji podjęli refleksję nad tym, jak implementować takie podejście w innych placówkach edukacyjnych.

Na zakończenie konferencji prelegenci zostali zachęcani do aktywnego udziału w kolejnych wydarzeniach naukowych, które stanowią doskonałą okazję do pogłębiania wiedzy, wymiany doświadczeń oraz rozwijania współpracy naukowej zarówno krajowej, jak i międzynarodowej w obszarze zaangażowania obywatelskiego. Warto dodać, że takie inicjatywy są niezwykle ważne dla rozwoju nauki i praktyki społecznej w obliczu wyzwań współczesnego świata.